

ТУГАРОВА О. К.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри організації захисту
інформації з обмеженим доступом
(Національна академія Служби безпеки
України)

УДК 34(075.8):343.1
DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.3.2.9>

ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО МІСТИТЬ ТАЄМНИЦЮ, ЯКА СПЕЦІАЛЬНО ОХОРОНЯЄТЬСЯ ЗАКОНОМ: ПІДСТАВИ ЗВІЛЬНЕННЯ МЕДІА ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У статті розглянуто правову природу інформації, що містить таємницю, яка спеціально охороняється законом, крізь призму положень ч. 2 ст. 117 Закону України «Про медіа», яка передбачає можливість звільнення суб'єктів медіа та їх працівників від юридичної відповідальності за поширення такої інформації. Основна увага приділяється аналізу умов, за яких поширення охоронюваної законом інформації не тягне за собою юридичної відповідальності – зокрема, якщо ця інформація була отримана журналістом законним шляхом.

Акцентується увага на правовій невизначеності поняття «таємниця, що спеціально охороняється законом», оскільки чинне законодавство не містить єдиного підходу до класифікації такої інформації, її меж, а також джерел формування. Це створює труднощі для представників медіа у процесі прийняття рішень щодо публікації чутливої інформації, особливо в умовах воєнного стану. З огляду на це, запропоновано орієнтовні базові критерії, які можуть бути використані для попереднього аналізу ризиків, пов'язаних з поширенням потенційно обмеженої інформації, зокрема: відсутність відкритої публікації, чинні законодавчі обмеження доступу, спеціальний статус джерела та потенційна шкода від розголошення інформації. Зауважується на необхідності подальшого наукового обговорення меж допустимого поширення такої інформації у контексті дотримання публічних інтересів та забезпечення національної безпеки.

Наголошено, що навіть за умови відсутності юридичної відповідальності медіа не звільняються від обов'язку зважати на суспільні, безпекові та правові наслідки своєї діяльності. Такий підхід відповідає ідеології оновленого медійного законодавства України, яке закріплює принципи відкритості, відповідальності сучасних медіа та дотримання балансу між свободою слова й охороною законних інтересів держави та громадян.

Ключові слова: звільнення від відповідальності, інформація з обмеженим доступом, законність отримання інформації, Закон України «Про медіа», суб'єкти медіа та їх працівники, таємниця, розголошення.

Tugarova O. K. Secret specifically protected by law information disclosure: media exemption from liability grounds

The article examines the legal nature of information containing secrets specifically protected by law through the lens of Part 2, Article 117 of the Law of Ukraine “On Media”, which provides for the possibility of exempting media entities and their employees from legal liability for disseminating such information. The main focus is on analyzing the conditions under which the dissemination of legally protected

information does not entail legal liability—particularly when such an information was obtained by a journalist through lawful means.

Attention is drawn to the legal uncertainty surrounding the concept of “a secret specifically protected by law”, as current legislation does not offer a unified approach to classifying such an information, defining its boundaries, or identifying its sources. This creates challenges for media professionals when making decisions about publishing sensitive content, especially under martial law. In this context, the article proposes tentative basic criteria that may be used for preliminary risk assessment related to the dissemination of potentially restricted information, including: absence of public disclosure, existing legislative access restrictions, the special status of the source, and potential harm from disclosure.

The need for continued scholarly discussion on the limits of permissible dissemination of such an information is emphasized, particularly in the context of upholding public interests and ensuring national security.

It is noted that even in the legal liability absence, media entities are not relieved of their duty to consider the social, security, and legal implications of their actions. This approach aligns with the ideology of Ukraine’s updated media legislation, which enshrines the principles of openness, accountability of modern media, and the balance between freedom of expression and the protection of the legitimate interests of the state and its citizens.

Key words: *exemption from liability, restricted access information, legality of information acquisition, Law of Ukraine “On Media”, media entities and their employees, secret, disclosure.*

Вступ. Понад два роки тому в Україні було ухвалено Закон «Про медіа» [5], який започаткував новий етап у розвитку вітчизняних масмедіа та заклав ідеологічне підґрунтя для формування відкритого, конкурентного та демократичного медіасередовища. Цей нормативно-правовий акт наблизив українське медійне законодавство до європейських стандартів, передбачивши прозорі правила для діяльності медіа і спрямувавши вектор своєї дії на створення нових незалежних медіа, які забезпечують реалізацію свободи слова як одного з ключових прав людини.

Особливу увагу в новому законі приділено механізмам реагування на порушення у сфері медіа. Сам закон чітко класифікує види правопорушень та передбачає систему санкцій за їх вчинення, зокрема приписи, штрафи й інші заходи правового впливу. Водночас, у ньому визначено низку підстав, за яких суб’єкти медіа та їх працівники можуть бути звільнені від відповідальності. Це стосується, зокрема, поширення недостовірної інформації або такої, що порушує права осіб, якщо вона відтворює офіційні джерела, містить відповіді на запити чи публічні виступи тощо. Такий підхід дозволяє враховувати специфіку діяльності у сфері медіа і забезпечувати належний баланс між свободою слова та захистом прав і інтересів осіб.

Окрему увагу в законі приділено умовам звільнення від відповідальності у разі поширення інформації з обмеженим доступом. У цьому контексті важливо з’ясувати, за яких саме умов суб’єкти у сфері медіа та їх працівники звільняються від відповідальності за поширення відомостей, що містять охоронювану законом таємницю – насамперед, якщо така інформація була отримана законним шляхом.

Метою даної роботи є аналіз правового регулювання умов звільнення суб’єктів у сфері медіа та їх працівників від юридичної відповідальності за поширення інформації, що містить охоронювану законом таємницю, із акцентом на виявлення та критичне осмислення проблем їх правової визначеності.

Результати дослідження. Інститут звільнення від юридичної відповідальності за поширення інформації з обмеженим доступом є важливим елементом правового регулювання діяльності медіа, що забезпечує баланс між свободою вираження поглядів і необхідністю

захисту прав людини. У межах медіапростору він виконує компенсаторну функцію, мінімізуючи правові ризики для суб'єктів, які діють добросовісно та у межах закону. У розвиток цієї ідеї нормативні приписи частини другої статті 117 Закону України «Про медіа» закріплюють, що *суб'єкти у сфері медіа та їх працівники не несуть відповідальності за поширення інформації, що містить таємницю, яка спеціально охороняється законом, якщо ці відомості не було отримано незаконним шляхом* [5]. Відтак, для вирішення питання про можливість звільнення від відповідальності необхідно з'ясувати два основні моменти: по-перше, чи дійсно інформація стосується таємниці, що підлягає правовій охороні, і по-друге, чи була вона здобута законним способом.

Варто зазначити, що чинне вітчизняне законодавство не містить уніфікованого поняття «інформація, що містить охоронювану законом таємницю», так само як і загального тлумачення самого терміну «таємниця». Попри це, категорія «таємниця» є міжгалузєвою правовою конструкцією, що широко використовується у різних сферах правового регулювання та закріплена у численних нормативно-правових актах. За підрахунками окремих науковців, у вітчизняному законодавстві згадується більше 30 видів таємниць, що виступають у вигляді прямих обмежень при реалізації інформаційних прав і свобод. Якщо проаналізувати підзаконні нормативні правові акти, то перелік таємниць буде поповнений і становитиме більше 40 видів таємниць [8, с. 398].

У самому загальному розумінні таємницею називають щось приховане від сприйняття чи розуміння. Тлумачний словник української мови розглядає зміст *таємниці* у двох основних значеннях. По-перше, як щось невідоме, приховане від загального розуміння чи сприйняття, що викликає зацікавлення або здивування. По-друге, як інформацію, яка спеціально зберігається в секреті, і не підлягає розголошенню та призначені лише для обмеженого кола осіб [9, с. 846]. Отже, таємниця постає як складне поняття, що поєднує в собі як пізнавальний, так і соціальний аспекти. У юридичній площині термін «таємниця» використовується саме у значенні інформації, яка відома окремим особам, але свідомо обмежена в доступі для інших. У такому розумінні таємниця – це не просто зміст відомостей або даних, а інформація з особливим правовим статусом, для якої встановлено спеціальний режим доступу, механізм охорони та захисту.

Основні засади обігу інформації, що становить таємницю і підлягає спеціальній правовій охороні, закріплені у базових законодавчих актах, які формують фундамент інформаційного права України. Передусім це положення Законів України «Про інформацію» [4] та «Про доступ до публічної інформації» [3], які регулюють порядок поводження з різними видами відомостей та даних, включаючи ті, доступ до яких обмежено відповідно до закону. Нормами цих законів визначено, що інформація з обмеженням поділяється на конфіденційну, службову та таємну (ст. 21 Закону України «Про інформацію», ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»). У свою чергу таємною є інформація, яка містить державну, професійну, банківську, розвідувальну таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю (ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації»). Доступ до такої інформації може бути обмежений лише підставах, чітко визначених законом – виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (п. 1 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації») [3].

Правове регулювання окремих видів інформації, що становить охоронювану законом таємницю, здійснюється на підставі спеціалізованих нормативно-правових актів, які враховують специфіку відповідних сфер суспільних відносин. Зокрема, йдеться про адвокатську таємницю (ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»), лікарську таємницю (ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я), нотаріальну таємницю (ст. 8 Закону України «Про нотаріат»), банківську таємницю (ст. 60 Закону України

«Про банки і банківську діяльність»), розвідувальну таємницю (ст. 46 Закону України «Про розвідку»), таємницю досудового розслідування (ст. 222 Кримінального процесуального кодексу України), таємницю усиновлення (ст. 228 Сімейного кодексу України), таємницю сповіді (ст. 3 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», ст. 128¹ Кримінально-виконавчого кодексу України) та інші види таємниць. Особливе місце в системі охоронюваної законом таємниці посідає державна таємниця, правовий режим якої закріплено в окремому, самостійному законодавчому акті – Законі України «Про державну таємницю», що комплексно регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.

Попри наявність розгалуженої нормативно-правової бази, що регулює обіг інформації з охоронюваною законом таємницею, постійні зміни законодавства та поява нових видів інформації з обмеженим доступом створюють певні труднощі для її належної правової ідентифікації. Це особливо відчутно для представників медіа, які щодня працюють з великими обсягами чутливих даних. Одна і та ж інформація може в одних випадках становити зміст інформації з обмеженим доступом, в інших – бути відкритою, тобто доступною для суспільства. Це, наприклад, може стосуватися інформації про фінанси та майно політиків, коли пріоритет надається відкритості таких відомостей над правом на приватність. Подібно до цього, фотозйомка пересічної особи за загальним правилом потребує її згоди, однак вона не потрібна у випадку фіксації дій поліцейських під час виконання ними своїх посадових обов'язків тощо.

Відсутність узгодженого законодавчого визначення інформації, що становить охоронювану законом таємницю, чітких критеріїв її класифікації, а також єдиних підходів до їх розмежування, зумовлює деяку правову невизначеність. У таких умовах самостійно розібратися в складному масиві нормативних актів та з'ясувати юридичні нюанси щодо належності тієї чи іншої інформації до категорії охоронюваної законом буває складно і часто під силу лише фахівцям із відповідною юридичною підготовкою. Для журналістів та інших працівників медіа, які не завжди володіють необхідними правовими знаннями, це може створювати додаткові складнощі у прийнятті рішення щодо допустимості публікації певних відомостей і підвищувати ризик ненавмисного порушення законодавства. Тому, з метою дотримання балансу між свободою слова та вимогами щодо захисту інформації з обмеженим доступом, доцільно орієнтуватися на базові критерії, що допомагають виявити ознаки охоронюваної законом таємниці, а саме:

- чи не була ця інформація раніше офіційно оприлюднена уповноваженими особами або розміщена у відкритих джерелах, і чи не є вона наразі загальнодоступною?
- чи існує чинний законодавчий акт, який прямо обмежує доступ до цієї інформації з метою захисту публічних або приватних інтересів?
- чи походить ця інформація від джерела, яке має спеціальний статус або доступ до чутливої інформації в межах виконання своїх професійних чи службових обов'язків?
- чи може розголошення цієї інформації спричинити серйозні або незворотні наслідки для окремих осіб, організацій, держави чи суспільства загалом?

Якщо хоча б на одне з наведених запитань надається позитивна відповідь, це може свідчити про наявність ознак того, що відповідна інформація має спеціальний правовий статус і може належати до категорії відомостей, які становлять охоронювану законом таємницю. У такому випадку її поширення може бути визнано неправомірним і спричинити встановлену законодавством юридичну відповідальність.

Наведений перелік питань не є остаточним чи вичерпним – він може уточнюватися, змінюватися або доповнюватися в процесі подальших наукових досліджень і професійних дискусій. Це зумовлено динамічністю інформаційного середовища та розвитком законодавства, що, у свою чергу, може призводити до появи нових видів охоронюваної законом таємниці або зниження актуальності раніше встановлених категорій інформації. Водночас, запропоновані критерії можуть відігравати роль базового орієнтиру для журналістів

та інших працівників медіа при попередній правовій оцінці інформації, що не перебуває у вільному доступі та поширення якої може становити ризик порушення законодавства або завдати шкоди охоронюваним інтересам.

Ще однією умовою звільнення від відповідальності суб'єктів медіа та їх працівників за поширення інформації, що містить охоронювану законом таємницю, є законність способу її отримання. Водночас чинне вітчизняне законодавство не містить вичерпного переліку чи чітких критеріїв, які б визначали законні способи отримання і поширення такої інформації. Тому, оцінка правомірності дій повинна базуватися на основі дихотомічного поділу, що ґрунтується на протиставленні законної поведінки діячів, які мають ознаки протиправності.

Незаконні дії (бездіяльність) знаходять своє нормативне закріплення у чинному законодавстві, насамперед у положеннях кримінального та адміністративного законодавства України, де визначаються їхні правові ознаки та встановлюються заходи юридичної відповідальності за їх вчинення. Так, зокрема, Кримінальний кодекс України (КК України) встановлює відповідальність за низку правопорушень у сфері обігу інформації: незаконне поширення відомостей щодо переміщення озброєння територією України (ст. 114² КК України); незаконне збирання, зберігання, використання, знищення чи поширення конфіденційної інформації про особу (ст. 182 КК України); несанкціоноване розповсюдження інформації з обмеженим доступом, що зберігається в автоматизованих електронних системах (ст. 361² КК України) тощо [1]. Адміністративна відповідальність за порушення у сфері інформаційних відносин передбачена, зокрема, ч. 3 ст. 186³ Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), яка визнає незаконним розголошення конфіденційної інформації у сфері статистичної діяльності, у тому числі шляхом її поширення через засоби масової інформації. Крім того, згідно зі статтею 212⁶ КУпАП, до адміністративних правопорушень відносяться дії, що виражаються в незаконному доступі до інформації в інформаційних (автоматизованих) системах, а також у розповсюдженні копій баз даних, створених на їх основі [2].

Вбачається, що до незаконних дій у сфері обігу інформації з обмеженим доступом слід відносити випадки, коли доступ до відповідних даних, що становлять зміст окремих видів таємниць, було отримано з порушенням установлених законодавством процедур. Зокрема, йдеться про ситуації, за яких інформація здобувається шляхом введення в оману, фальсифікації документів або внаслідок порушення прав та законних інтересів третіх осіб. Так, наприклад, неправомірне одержання журналістом відомостей, що стосуються особистої кореспонденції, телефонних розмов, електронного листування, а також даних, які становлять банківську, професійну (адвокатську, лікарську, нотаріальну тощо) таємницю, таємницю усиновлення, без належної правової підстави має кваліфікуватися як протиправне та незаконне діяння і не може розглядатися як правомірне виконання професійних обов'язків, що звільняє від юридичної відповідальності.

До випадків незаконного поширення інформації з обмеженим доступом слід зараховувати і дії, вчинені з порушенням встановленого порядку доступу до такої інформації, зокрема вимог, визначених Законом України «Про державну таємницю». Ця проблема набуває особливої гостроти в умовах воєнного стану, коли прагнення медіа оперативно інформувати суспільство про події на фронті може призвести до розголошення відомостей, що містять державну таємницю або іншу інформацію, критично важливу для безпеки та ефективності дій Збройних Сил України.

Організаційно-правові засади діяльності медіа в районах ведення бойових дій регламентуються Наказом Головнокомандувача Збройних Сил України від 3 березня 2022 року № 73 «Про організацію взаємодії між ЗС України, іншими складовими сил оборони та представниками медіа на час дії правового режиму воєнного стану» [6]. Цим нормативним актом визначено порядок роботи представників медіа з метою забезпечення об'єктивного висвітлення воєнних подій та недопущення витоку в медіа інформації з обмеженим доступом, розголошення якої може спричинити інформування противника про дії українських сил оборони і поставити під загрозу виконання бойових завдань. При цьому інформація

з обмеженим доступом, яку посадові (службові) особи не мають права розголошувати під час взаємодії з представниками медіа, включає не лише державну таємницю та службову інформацію, що захищається на рівні закону, а й відомості, які не мають прямого законодавчого закріплення, але регулюються відповідними положеннями Наказу, і є «чутливими» з огляду на інтереси національної безпеки.

Незважаючи на детально врегульовану процедуру перебування представників медіа в районах бойових дій, ризики витоку інформації з обмеженим доступом завжди є, особливо через вплив людського фактору. Зокрема, навіть звичайна зйомка природного ландшафту або архітектурного об'єкта, зроблена журналістом у нещодавно звільненій зоні може ненавмисно розкрити точне місце розташування українських підрозділів: для журналіста це – мальовничий краєвид, для противника – цілком впізнана місцевість і цінний орієнтир, здатний поставити під загрозу успішне виконання бойових завдань для ведення вогню або планування наступальних дій.

Отже, коли журналіст поширює таку інформацію постає питання: чи має він нести відповідальність за можливі наслідки і чи справді можна вважати його дії правомірними лише тому, що інформація була отримана законним шляхом? Питання це дуже неоднозначне, адже іноді межа між професійним обов'язком інформувати суспільство та загрозою національній безпеці виявляється вкрай тонкою.

Виходячи з логіки законодавця журналіст не підлягатиме відповідальності, зокрема за ст. 328 КК України «Розголошення державної таємниці», адже суб'єктом цього правопорушення визнається лише особа, якій ці відомості були довірені або стали відомі саме у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Журналіст, здійснюючи свою діяльність не перебуває на державній службі, і виконує скоріш професійні, ніж службові обов'язки, що унеможливорює кваліфікацію його дій за вказаним складом. Крім того, сама інформація, доступ до якої може отримати журналіст під час здійснення своєї професійної діяльності, може не належати до державної таємниці, хоча може мати важливе значення для забезпечення обороноздатності держави. Зокрема, йдеться про відомості, що не підлягають розголошенню відповідно до внутрішніх нормативних актів (Додаток 2 [6]), як-от інформація про наслідки ракетного удару противника по військових об'єктах або об'єктах критичної інфраструктури, яка не була офіційно оприлюднена. У такій ситуації постає питання щодо предмету кримінального правопорушення, визначеного ст. 328 КК України – відомостей, що становлять саме державну таємницю. Зрештою, журналіст може отримати інформацію з обмеженим доступом, у тому числі державну таємницю, від анонімного джерела, і з упевненістю, що ця інформація не отримана незаконно, поширити її у відкритих джерелах.

Усі ці випадки з правової точки зору виключають юридичну відповідальність журналіста за поширення інформації, що містить охоронювану законом таємницю, адже вона отримана ним без порушення закону. Але навряд чи такий підхід слід визнавати виправданим. Помилкове трактування інституту звільнення від юридичної відповідальності лише як своєрідного «закутку безпеки» для журналіста, а також спрощене розуміння власної професійної ролі за принципом: «це відповідальність, але не моя», здатні трансформувати сучасні медіа – активного, відповідального учасника суспільних процесів – на звичайні засоби масової інформації, що виконують лише функцію пасивного каналу передавання даних без реального зворотного зв'язку із суспільством. Такий підхід суперечить як загальним демократичним цінностям, так і ідеології нового Закону України «Про медіа», який визначає ключовими принципами діяльності засобів масової інформації відкритість, професіоналізм та суспільну відповідальність. У цьому контексті науковій спільноті варто активізувати дискусію щодо балансу між свободою слова та інтересами національної безпеки, а також необхідності встановлення чітких стандартів професійної етики та правового регулювання у сфері публічного поширення інформації з обмеженим доступом.

Висновки. Законодавча норма частини другої ст. 117 Закону України «Про медіа» передбачає звільнення працівників медіа від відповідальності за поширення інформації, що містить охоронювану законом таємницю, за умови її законного отримання. Втім, практичне

застосування цього положення ускладнене відсутністю уніфікованих правових критеріїв, що дозволяють чітко ідентифікувати таку інформацію. Це створює ризик правової невизначеності та ускладнює ухвалення редакційних рішень у професійній діяльності працівників медіа. У подібних випадках орієнтиром можуть слугувати базові ознаки: відсутність відкритої публікації, чинні законодавчі обмеження доступу, спеціальний статус джерела та потенційна шкода від розголошення інформації.

Разом із тим, законний спосіб отримання інформації не може автоматично знімати із суб'єктів медіа відповідальність за її подальше поширення. Новітнє українське медіа-середовище має ґрунтуватися не лише на формальному виконанні законодавчих вимог, а й на усвідомленні наслідків публікації інформації, що може становити ризик для безпеки держави або окремих осіб. У цьому зв'язку особливої актуальності набуває формування правових стандартів поведінки з інформацією з обмеженим доступом, а також розвиток наукової дискусії щодо меж допустимого поширення такої інформації у контексті забезпечення публічних інтересів і захисту національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 13.05.2025).
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 13.05.2025).
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення 13.05.2025).
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 13.05.2025).
5. Про медіа: Закон України від 13.12.2022. № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення 23.03.2025).
6. Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками медіа на час дії правового режиму воєнного стану (зі змінами, внесеними згідно з наказом № 196 від 12.07.2022; № 266 від 03.10.2022; № 49 від 27.02.2023, № 51 від 03.02.2024): Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/nakazgolovnokomanduvacha-zsu-vid-03-03-2022-roku-73-zi-zminami> (дата звернення 13.05.2025).
7. Авдєєва Т. Закуток безпеки: коли медіа можуть звільняти від відповідальності за незаконний контент. 12 липня 2023 року. ZMINA: вебсайт. URL: <https://zmina.info/articles/zakutok-bezpeky-koly-media-mozhut-zvilnyaty-vid-vidpovidalnosti-za-nezakonnij-kontent/> (дата звернення 13.05.2025).
8. Сляднева Г.О. Співвідношення категорій інформації та комерційної таємниці. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 50. С. 396–403.
9. Сучасний словник української мови: 100000 слів/ за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. Дубічинського В.В. Харків: ВД «Школа», 2008. 1008 с.

